

Brīvā Zeme: Trešdiena, 7. aprīlis, 1937

Ceļa piezīmes

Rūdolfs Kļaviņš Uz robežām

Kad agrākos gados, tā priekš 25 gadiem, Jelgavā bija tirgus diena, tad pa tā saukto žagares šoseju pilsētā brauca garas vezumnieku rindas, arī no žagares apgabala un rudenos bija zosu bagātība, kā reti kur. No tās pašas puses Jelgavā skolās nāca ne viens vien mūsu brāļu tautas dēls. Tagad viņi daudzkārt ministru kārtā Lietuvā. Bet braucēju rindas aiztur robežu kārts pie Meitenes. Brauksim turp. . # Kad cita apvidus iedzīvotājs brauc pa šo klajumu, viņam liekas, ka ceļš nesokas. Līdzenums, līdzenums visapkārt un tālāko skatu aizsedz māju puduri ar saviem dārzkiem. Bet ja braucot pa Meitenes šoseju ievēro vilcienu, kas piestāj te vienā, vietā tad otrā, tad trešā un pat ceturkā, tad var gan noprast, cik tālu skats ir sniedzis. Tad var ' atjaust, ka te varēja izcelties vīri ar plašu skatu; agrākos gadu simteņos te varēja viri valdīt par lielu, plašu apgabalu. * Un tā esam nonākuši Meitenē. Mierīgu garu un līdzenuma turpinājumu pauž plašā stacijas ēka. Bet apkārt ciems. Kas bija agrāk Meitene? — Nekas. Vecs krogs. Bet tagad te Meitenei sava teritorija, kuru norāda „robežu stabs” uz šosejas, tagad Meitenei jau savi 400—500 iedzīvotāju.

Un tuvākos gados būs vēl vairāk. Jo tā būvējas visur un visādos veidos, krustām, šķērsām. Un pagaidām Meitenē orientēties nav nemaz tik viegli.

Tāpēc vienu ko var novēlēt jaunai Meitenei: padomāt par savu dzīvi gadu desmitus uz priekšu.

Jo nākotnē Meitene var izaugt auglīgajā Zemgales līdzenumā par plašu centru pierobežā. Vismaz jau tagad te raugās apkārt katrs iebraucējs no Vakareuropas. Viņš nosēdējis nogurdinošas stundas vilcienā cauri Lietuvai, kur skatījis sādžu pudurus ar īpatnējiem salmu jumtiem un retu, retu muižas ēku.

Iebraucējs jautā sev: kāda tad ir Latvija? *

Topošā Meitene. . .

Viņa izaugusi turpat blakus kādreizējai plašai Elejas muižai. Muižas parkus kopa, mežus sargāja, alu brūvēja, strādniekus rī-koja un citus „puskungu” darbus darīja ārzemnieki vācieši, kuri nozuda pasaules kara izcelšanās naktī. Un visa Zemgale runāja, ka te planēta nometne un signalizācija gaisa kuģiem un cepelīniem. Jo apkārtnes iedzīvotāji un ziņkārīgie bērni te varēja nokļūt labi ja līdz parka vārtiem. Kungus redzēja izjājam un izbraucam pārī un trijjūgā. Bet sava svētība visam apgabalam nāca no plašā brūža. Muiža ievāca alus veidā nodevas no visa apgabala.

Tā tas bija, lūk, tik nesen. Tā tas bija nupat, viena cilvēka mūžā.

* .

Tagad tie, kuru muguras līka diendienā kungu darbā, izbūvējuši savas mājas un iekopuši savus tīrumus. Zeme svētī darba darītājus un jauno saimnieku klētis ir graudu pilnas.

Ieeju kādā saimniecībā. Te viss labi Iekopts. Visur pat pārticība. Tikai bērnu pulciņš varētu būt lielāks. Un par mazo bērnu skaitu te dzird visapkārt. Pagasta valdē savāktās ziņas nemaz nav iepriecino-šas. #

Ko stāsta jaunais saimnieks par sevi, par agrākiem laikiem ?

Par kungu dzīvi stāsti ir traki. Bet viņus neder atkārtot. Tos katrs var ne tikai dzirdēt, arī redzēt Nacionālā teātrī barona Bunduļa personā. Un par sevi? Tagad pagājis lielais steigas laiks. Viss izbūvēts, iekārtots. Dzīve tagad jau mierīga. Tagad varēšot apskatīties, kam atstāt savas dzīves pūliņus. Varbūt viens otrs tā domā ... * , Pie Ainažiem vaļēja ledus putra... Pie Ainažiem ciets ledus un ceļš kuģniecībai slēgts... Tādus teicienus bieži dzirdēja radiofonā un tas iekārdināja skatīt Ainažus, galējo jū-ras ostu, pie Igaunijas robežas. Tiesa, to nevar skatīt ziemā, tad nokļūšana turpu nevar būt tik raiba kā vasarā. Un raibumi taču pietāv kā ceļojumam, tā sejai vasarā. Pa kuru ceļu doties? Kuru jums ieteikt? Vai tas lai būtu gar Limbažiem, Burtniekiem vai gar Rūjienu? Tas lai paliek katra ceļotāja izvēlei. Vismaz divas vietas šinī ceļojumā jūs interesēs un saistīs. Pirmais — Zilais kalns. Pie Valmieras jūs viņu ieraugāt tīri zilu. Bet piebraucot tuvāk — viņš nav nedz zils, nedz augsts.

Tā veca patiesība, ka kalnus savā dzimtenē dažkārt netur cieņā. Aizsargi tomēr domāja citādi un pašā kalna galā, torņa augstākajā vietā, kur grūti turēties pie koka vienam cilvēkam, viņi uzvilka Latvijas karogu. Tā pirms gadiem simboliski iedegās Zilajā kalnā senos laikos degtā uguns.

*

Otrā vieta. Skaistie gleznainie Salacas krasti. Jums gribas viņiem sekot tik tālāk un tālāk; tikai tāpēc vien, ka viņi katrā vietā dod savu dažādību. Un pie Salacgrīvas upe jau plaša, lēzena un samērā mierīga. Te ceļinieks meklē ieslavētās Salacas zivis un — neatrod. Tās varot pirkt Rīgā. Ne vienīgi man, arī, citiem esot tādi pat piedzīvojumi. *

Un tad mēs tuvojamies mūsu ziemeļu ostai. Tie, kas iedomājas jūrmalu līdzīgu Rīgas līča lēzenām kāpām un smiltīm —vilsies. Nē, Vidzemes jūrmala te citāda. Un savāds ir zvejnieku darbs šinī jūras daļā. Nav plašs darba apjoms Ainažiem. Kaimiņi igauņi pavisam blakus. Zeme dod kokus un citus materiālus transportam uz Rīgu. Arī kāds pasažieris brauc līdz. Bet mežaino robežu apstaiga robežsargi. Sakās, te kādreiz spirts nācis. Klusa un mierīga snauz mūsu ziemeļu skaistule. Nē, otrreiz braukšu uz Ainažiem, kad vēlēšos būt klusā, klusā mūs, u zemes stūrītī; kur tuvu jūra. Kur jūrā vientuļi plīvo baltā bura. Kur, liekas, tālāku ceļu vairs nav. * Kad jūs pārbrienat mazo upīti pie Reņģes un aizejat aiz robežu staba, tad turpat uzkalnā redzat Lietuvas ciemus un dzirdat gaili dziedam. Kad Zvārtavas—Gaujienas apvidū skatāties pāri Gaujai, tad jūs redzat tepat kaimiņos dūsmīgu igauņu baramies tūrumā «kurata!» Bet kad jūs nokļūsat mūsu austrumu robežas apvidū, tad nedzirdēsāt nedz gaili dziedam, nedz cilvēku runājam. Pāri robežai, cik acis sniedz tukšums, klajums.

Neskatīsimies pāri robežai pie kaimiņa, paraudzīsim mūsu pašu robežsargu darbu.

Un — prieks atzīties — te robežas sargā-tāji gājuši kā kulturālo pasākumu ierosinā-tāji un veidotāji. Pat viņu mītnes pašā pierobežā pauž tik skaidru latvisku domu, ka prieks te acis atpūtināt arī pēc gleznainām Latgales ezeru un uzkalnu ainavām.

Šo savu darbu robežsargi, redzams, vēl arvienu turpinās. Un tas taču arī ir — īstais robežas nostiprināšanas darbs.

#

Skaistā Latgale! Cik daudzkārt mēs to dzirdam, lasām. Un tomēr — ne katram ir bijusi pacietība mērot samērā garo ceļu, lai ieraudzītu vēl vairāk par to, kas runāts.

Pats klusākais stūrītis pie Latgales ir Zemgales galējā daļa. Latviska ir šī daļa, gleznaini mierīga, piekaisīta bērzu birsta-īām un maziem ezeriem.

Tūristu maršruti te neiegriežas. Un tomēr — gribētos katram novēlēt pārcelties reiz pāri Daugavai, kaut kur pie Krāslavas un apciemot savā laikā poļoto, bet vēl nepārpoļoto Zemgales stūrīti, Zemgales stacijas pierobežu, nat visu Ilūkstes apriņķi.